

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій

**Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки
та інформаційних систем**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

М.Є. Рогоза

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«__» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Бізнес-аналіз діяльності підприємства»

освітня програма «Економічна кібернетика», «Економіка підприємства»

спеціальність 051
(код)

Економіка
(назва спеціальності)

галузь знань 05
(код)

Соціальні та поведінкові науки
(назва галузі знань)

ступінь вищої освіти бакалавр

Робоча програма навчальної дисципліни **«Бізнес-аналіз діяльності підприємства»** схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

Протокол від «31» серпня 2020 року № 1.

Полтава 2020

Укладач: Яковенко Т.І., доцент кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем, к.е.н.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Економічна кібернетика» спеціальності 051 Економіка, 05 Соціальні та поведінкові науки ступеня бакалавр

_____ М.Є, Рогоза
(підпис) (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ року

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Економіка підприємства» спеціальності 051 Економіка, 05 Соціальні та поведінкові науки ступеня бакалавр

_____ В.І. Перебийніс
(підпис) (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ року

Зміст

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2. Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання	4
Розділ 3. Програма навчальної дисципліни	6
Розділ 4 Тематичний план навчальної дисципліни	11
Розділ 5. Система оцінювання знань студентів	16
Розділ 6. Інформаційні джерела	16
Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни	Ошибка! Закладка не определена.

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Бізнес-аналіз діяльності підприємства»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	<i>Пререквізити:</i> _____ <i>Постреквізити:</i> _____	
Мова викладання	Українська.	
Статус дисципліни – обов'язкова		
Курс/семестр вивчення	3 курс, 5,6 семестр	
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	6	
Денна форма навчання:		
Кількість годин: – загальна кількість 180: 1 - семестр 90 год.; 2 семестр – 90 год.		
- лекції: 16/16 год.		
- практичні заняття: 20/20 години		
- самостійна робота: 54/54 години		
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): ПМК, Екзамен.		
Заочна форма навчання:		
Кількість годин: – загальна кількість 150:		
- лекції: 4 год.		
- практичні заняття: 4 години		
- самостійна робота: 142 години		
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): Екзамен.		

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета оцінка фактичного стану господарювання; виявлення причин, які спричинили відхилення фактичних показників від планових; визначення кількісного та якісного впливів різних факторів на результати господарювання; визначення резервів поліпшення наявного стану; розробка, обґрунтування шляхів і заходів подальшого використання виявлених резервів та контроль за їх виконанням.

Таблиця 2 – Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ЗК 2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на	ПР 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. СК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. СК 3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки. СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. СК 5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. СК 7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів. СК 13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності</p>	<p>основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. ПР 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p>

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теорія економічного аналізу.

Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу

Основні об'єктивні вимоги і умови виникнення, становлення і розвитку економічного аналізу. Сутність економічного аналізу як особливого виду управлінської діяльності.

Фінансово-господарська діяльність як предмет економічного аналізу. Об'єкти і суб'єкти аналізу. Зміст економічного аналізу. Використання в економічному аналізі системи показників. Основні категорії економічного аналізу.

Завдання, цільове спрямування та пріоритети розвитку економічного аналізу в сучасних умовах.

Місце економічного аналізу у системі наук. Економічна теорія як теоретична база економічного аналізу. Діалектичний підхід як методологічна база економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з галузевими, спеціальними та прикладними економічними науками. Економічний аналіз у системі планування і прогнозування.

Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

Поняття методу, методики і методології аналізу. Особливості методу економічного аналізу.

Класифікація способів і прийомів аналітичного дослідження. Загальнонаукові способи пізнання (спостереження, порівняння, вимірювання, аналіз і синтез, індукція і дедукція, історичний і логічний підхід, абстрагування, моделювання, формалізація, системний і комплексний підходи) і їх застосування в економічному аналізі. Специфічні прийоми економічного аналізу (традиційні і економіко-математичні).

Порівняння і його застосування в аналізі. Види порівнянь. Забезпечення порівнянності даних як найважливіша умова порівнянь. Прийом групувань і його аналітичне значення.

Поняття факторів і резервів господарської діяльності і їх класифікація. Види факторного взаємозв'язку між економічними явищами – функціональний (детермінований) і стохастичний (кореляційний). Типи функціональних факторних зв'язків (адитивні, мультиплікативні, кратні, змішані). Залежність вибору прийому факторного аналізу від виду і типу взаємозв'язку.

Елімінування як основа прийомів детермінованого факторного аналізу. Загальна схема прийому ланцюгових підстановок, його переваги і недоліки. Особливості застосування прийому ланцюгових підстановок для різних типів функціональних залежностей. Балансовий метод і сфера його застосування. Індексний метод в економічному аналізі. Прийоми різниць абсолютних і відносних величин. Інтегральний метод виміру ступеня впливу факторів на результативний показник: сутність, умови застосування, переваги і недоліки. ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць, індексний метод, інтегральний метод.

Приєм деталізації у факторному аналізі. Основні напрямки деталізації складних економічних явищ. Прийоми детермінованого моделювання (подовження, розширення, скорочення факторних систем) і їх аналітичне значення.

Економіко-математичні методи, їх класифікація і особливості використання в економічному аналізі.

Тема. 3. Види економічного аналізу

Класифікація видів економічного аналізу.

Техніко-економічний та фінансово-економічний аналіз, їх зміст, завдання і основні джерела інформації.

Часові види економічного аналізу. Оперативний аналіз: зміст, об'єкти, інформаційна база, особливості проведення. Поточний (ретроспективний) аналіз: зміст, порядок проведення, переваги і недоліки. Стратегічний (перспективний) аналіз і його особливості.

Просторові види економічного аналізу. Внутрішній і зовнішній економічний аналіз: їх виконавці, завдання, організація та джерела інформації.

Комплексний порівняльний аналіз: зміст, завдання, вимоги до інформаційної бази та методичні прийоми.

Сутність і завдання функціонально-вартісного аналізу. Принципи організації і етапи проведення функціонально-вартісного аналізу.

Тема. 4. Організація та інформаційне забезпечення економічного аналізу

Основні принципи раціональної організації економічного аналізу (підвищення наукового рівня, систематичність, комплексність, оперативність, дієвість). Обов'язковість виконання аналітичної роботи на всіх рівнях управління.

Основні етапи й послідовність проведення економічного аналізу. Залежність організації і змісту аналітичної роботи від рівня управління, структури управлінського апарату і технічного забезпечення управління. Планування аналітичної роботи. Принципи складання програм аналізу. Узагальнення, і

оформлення аналітичних розрахунків та письмове оформлення результатів аналізу.

Необхідність інформаційного забезпечення управління, планування і аналізу. Принципи утворення раціональних потоків інформаційного забезпечення виробництва.

Характеристика й класифікація найважливіших видів інформації на підприємстві. Вимоги до якості інформації. Необхідність контролю вірогідності інформації і форми його здійснення. Залежність організації, змісту і термінів проведення економічного аналізу від організації процесів реєстрації, збирання і обробки інформації.

Модуль 2. Методичні основи аналізу найважливіших показників виробничо-фінансової діяльності підприємства

Тема 5. Аналіз результатів економічної діяльності суб'єктів господарювання

Значення і завдання аналізу виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг. Загальна схема й послідовність проведення аналізу. Система показників продукції та обсягів виробництва. Фактори виробництва продукції. Інформаційна база аналізу.

Аналіз обсягу виробництва продукції в натуральному й вартісному вираженні. Оцінка динаміки обсягу виробництва. Аналіз впливу екстенсивних та інтенсивних факторів на динаміку показників, методика розрахунку їх впливу.

Аналіз асортименту й структури випуску продукції та оцінка впливу змін в асортименті і структурних зрушень на економічні показники роботи підприємства. Аналіз рівномірності і ритмічності виробництва. Аналіз якості продукції, робіт, послуг. Показники якості, сортність і методика її аналізу. Аналіз впливу змін якості на економічні показники роботи підприємства. Аналіз виробничого браку підприємства. Оцінка резервів збільшення випуску продукції.

Оцінка виконання плану по реалізації з урахуванням виконання договірних зобов'язань. Оцінка конкурентоспроможності реалізованої продукції. Побудова балансу реалізованої продукції та розрахунок на його основі впливу факторів на динаміку обсягу реалізації. Уникнення повторного рахунку при оцінці резервів виробництва.

Тема 6. Аналіз ресурсозабезпечення операційної діяльності та ефективності використання ресурсів

Значення, завдання і джерела інформації аналізу трудових ресурсів. Аналіз динаміки чисельності працівників в цілому і за окремими категоріями персоналу, оцінка забезпечення підприємства трудовими ресурсами. Аналіз складу та руху робочої сили. Аналіз використання робочого часу. Методика виявлення втрат робочого часу і оцінки їх впливу на обсяг виробленої продукції і продуктивність праці. Продуктивність праці як показник ефективності використання трудових ресурсів. Аналіз впливу трудових і організаційно-технічних факторів на динаміку продуктивності праці. Зведений підрахунок резервів зростання продуктивності праці і випуску продукції за рахунок кращого використання кадрового потенціалу підприємства. Аналіз витрат на оплату праці та оцінка ефективності використання коштів на оплату праці.

Оцінка показників складу, структури і технічного стану основних засобів. Показники забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами та іншими основними фондами. Оцінка динаміки оновлення і модернізації основних фондів, фондоозброєності праці. Аналіз фондівіддачі і факторів її зміни. Аналіз ефективності використання й освоєння виробничих потужностей. Аналіз використання виробничого обладнання. Методика визначення й розрахунку резервів збільшення випуску продукції за рахунок підвищення рівня екстенсивного і інтенсивного використання основних засобів.

Аналіз забезпечення підприємства матеріальними ресурсами. Оцінка потреби підприємства в матеріальних ресурсах і рівня виробничих запасів. Аналіз показників використання матеріальних ресурсів і оцінка динаміки матеріаломісткості продукції. Факторний аналіз питомої і загальної матеріаломісткості продукції. Оцінка впливу матеріаломісткості на показники роботи підприємства.

Тема 7. Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції

Значення, завдання й система інформаційного забезпечення аналізу витрат виробничої діяльності підприємства. Система показників рівня витрат і собівартості продукції. Загальна схема формування витрат і їх аналізу.

Напрями аналізу витрат на підприємстві за їх елементами та статтями калькуляції, за залежністю від обсягу виробництва і реалізації продукції, за місцями виникнення витрат підприємства, за видами економічної діяльності та іншими ознаками.

Аналіз виконання кошторису витрат виробничої (операційної) діяльності підприємства. Аналіз прямих витрат операційної діяльності. Аналіз накладних витрат операційної діяльності. Аналіз витрат інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Залежність витрат на виробництво від ефективності використання ресурсів. Узагальнення резервів зменшення собівартості продукції, робіт, послуг.

Тема 8. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі узагальнюючих вартісних показників, його значення в оцінці та стимулюванні ефективності роботи підприємства.

Порядок формування фінансових результатів діяльності. Вплив окремих груп фінансових результатів на розмір чистого прибутку.

Аналіз динаміки прибутку від операційної діяльності. Факторний аналіз прибутку від операційної діяльності. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу реалізації та прибутку. Аналіз фінансових результатів від інвестиційної та фінансової діяльності. Аналіз розподілу прибутку.

Система показників рентабельності та порівняльний аналіз їх динаміки. Фактори зміни рентабельності та методика розрахунку їх впливу. Застосування прийомів детермінованого моделювання для поглибленого аналізу рентабельності.

Розділ 4 Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Теорія економічного аналізу					
Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу 1. Виникнення і становлення економічного аналізу як самостійної науки 2. Предмет і об'єкти економічного аналізу. Суб'єкти його проведення 3. Значення, завдання і зміст 4. Наукові основи економічного аналізу 5. Місце економічного аналізу в системі наук.	2	Практична робота 1 ТЕМА 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	4	Виконати завдання до самостійного опрацювання до теми дистанційного курсу навчальної дисципліни	9
Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу 1. Класифікація способів і прийомів економічного аналізу. 2. Поняття факторів і резервів господарської діяльності та їх класифікація. 3. Види факторного взаємозв'язку. Типи кінцевих факторних систем. 4. Спосіб елімінування як основа традиційних прийомів детермінованого факторного аналізу. 5. Деталізація і узагальнення факторів. Прийоми детермінованого моделювання.	2	Практична робота 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу	4	Виконати завдання до самостійного опрацювання до теми дистанційного курсу навчальної дисципліни	9

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
<p>Тема 3. Види економічного аналізу 1. Класифікація видів економічного аналізу. 2. Значення, зміст, завдання, особливості проведення та джерела інформації попереднього (перспективного), оперативного та поточного (ретроспективного) аналізу. 3. Просторові форми економічного аналізу (внутрішньогосподарський, міжгосподарський та галузевий); їх завдання, організація, виконавці і особливості проведення. 4. Сутність та методика проведення функціонально-вартісного аналізу.</p>	2	<p>Практична робота 3. Види економічного аналізу</p>	4	<p>Виконати завдання до самостійного опрацювання до теми дистанційного курсу навчальної дисципліни</p>	9
<p>Тема 4. Організація та інформаційне забезпечення економічного аналізу 1. Основні принципи раціональної організації економічного аналізу. 2. Основні етапи проведення економічного аналізу. Організація</p>	2	<p>Практична робота 4. Організація та інформаційне забезпечення економічного аналізу</p>	4	<p>Підготовка відповідей на теоретичні питання п темі</p>	9

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
аналітичної роботи на різних рівнях управління. 3. Класифікація економічної інформації. Принципи створення раціонального потоку інформації. 4. Методи перевірки та обробки джерел інформації. Узагальнення і оформлення результатів аналізу.					
Модуль 2. Методичні основи аналізу найважливіших показників виробничо-фінансової діяльності підприємства					
Тема 5. Аналіз результатів економічної діяльності суб'єктів господарювання 1. Значення, основні напрями та інформаційне забезпечення аналізу виробництва і реалізації продукції. 2. Оцінка виконання виробничої програми за загальним обсягом, номенклатурою та асортиментом. 3. Аналіз рівномірності і ритмічності виробництва. 4. Аналіз якості та конкурентоспроможності продукції. 5. Аналіз виконання договірних зобов'язань. Вплив реалізації продукції	2	Практична робота 5. Аналіз результатів економічної діяльності суб'єктів господарювання	4	Виконати завдання до самостійного опрацювання до теми дистанційного курсу навчальної дисципліни	9

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
на фінансові результати та фінансовий стан підприємства. 6. Факторний аналіз обсягу реалізації продукції та виявлення резервів його збільшення.					
Тема 6. Аналіз ресурсозабезпечення операційної діяльності та ефективності використання ресурсів 1. Значення, завдання та джерела аналізу ресурсів виробництва. 2. Аналіз використання трудових факторів виробництва. 3. Аналіз наявності, стану та ефективності використання основних засобів виробництва. 4. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.	2	Практична робота 6. Аналіз ресурсозабезпечення операційної діяльності та ефективності використання ресурсів	4	Виконати завдання до самостійного опрацювання до теми дистанційного курсу навчальної дисципліни	9
Тема 7. Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції 1. Значення, завдання та інформаційне забезпечення аналізу витрат на виробництво. 2. Аналіз структури витрат за економічними елементами та статтями калькуляції.	2	Тема 7. Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції	4	Виконати завдання до самостійного опрацювання до теми дистанційного курсу навчальної дисципліни	9

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
3. Аналіз впливу факторів на зміну рівня витрат на одну гривню продукції. 4. Аналіз окремих статей витрат на виробництво.					
Тема 8. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства 1. Значення, завдання та джерела інформації для аналізу прибутку і рентабельності. 2. Аналіз фінансових результатів за видами діяльності. 3. Факторний аналіз показників прибутку. 4. Система показників рентабельності господарської діяльності та методика їх аналізу.	2	Практична робота 8. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	4	Виконати завдання до самостійного опрацювання до теми дистанційного курсу навчальної дисципліни	9
Разом	16	-	32		72

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 5 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-6): обговорення матеріалу занять (3 бали); виконання навчальних завдань (20 балів); завдання самостійної роботи (14 балів); тестування (3 балів); поточна модульна робота (10 балів)	50
Модуль 2 (теми 7-11): обговорення матеріалу занять (4 бали); виконання навчальних завдань (14 балів); завдання самостійної роботи (20 балів); тестування (2 бали); поточна модульна робота (10 балів)	50
Разом	100

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічний аналіз: Навч. посібник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 680 с.
2. Кіндрацька Г.І, Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник. К.: Знання, 2008. – 487 с.
3. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник. – К.: Знання, 2011. – 630 с.

4. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч.посіб. – К.: Знання, 2007. – 668 с.
5. Цветкова Л. О. Економічний аналіз: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009.

Додаткова

1. Андреева Г. І. Економічний аналіз: Навч.-метод.посіб. – К.: Знання, 2008. – 263 с.б.
2. Баканов М.И., Шеремет, А.Д. Теория экономического анализа: Учебник.– М.: "Финансы и статистика", 2001. – 416 с.
3. Купалова Г.І. Теорія економічного аналізу: Навч. посібник. – К.: Знання, 2008. – 639 с.
4. Мних Є.В. Економічний аналіз: Практикум. – К.: ЦНЛ, 2005. – 432 с.
5. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підруч. – К.: Знання, 2008 - 630 с.